УДК 349.22

ДО ПИТАННЯ ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ ТРУДОВИХ ПРАВ ПРАЦІВНИКІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Бортник С. М.,
декан факультету № 2
Харківського національного
університету внутрішніх справ,
канд. юрид. наук

Проаналізувавши норми трудового законодавства, ми дійшли висновку, що в них досить повно та змістовно розкривається сутність трудових прав працівників різних категорій, у тому числі й працівників поліції. Проте слід зазначити, що ефективне здійснення правового регулювання трудових прав працівників Національної поліції України неможливе без їх диференціації, що обумовлено специфікою роботи вказаної категорії працівників.

Диференціація – це особливе регулювання суспільних відносин, яке встановлює (в порядку доповнення до актів загального законодавства або в порядку вилучення з цих актів) спеціальні правила, що належать тільки до даної сфери, до певного кола осіб, до певного району тощо[1]. Досить змістовно сутність поняття «диференціації», на нашу думку, розкриває Ф. М. Левіант. Відповідно до точки зору вченої, під диференціацією трудового права потрібно розуміти: поділ його норм відповідно до основних видів урегульованих ними трудових відносин; розподіл норм трудового права відповідно до внутрішньої градації основних видів трудових відносин, залежно від галузі господарства, умов праці, характеру трудового зв'язку працівника з підприємством та інших особливостей праці[2].

Вважаємо необхідним зазначити, що диференціація правового регулювання не суперечить проголошеному в КЗпП України[3] правилу про рівність трудових прав усіх громадян незалежно від походження, соціального і майнового стану, расової та національної приналежності, статі, мови, політичних поглядів, релігійних переконань, роду і характеру занять, місця проживання та інших обставин. Спеціальні норми, прийняті з метою забезпечення диференційованого підходу до регулювання трудових прав певних категорій працівників, зовсім не

---

[1] Проблемы трудового права / отв. ред. В. И. Смолярчук. – М. : Юрид. лит., 1968. – С. 40.

[2] Левиант Ф. М. Нормативные акты, регулирующие труд рабочих и служащих / Ф. М. Левиант. – Изд-во ЛГУ, 1960. – С. 26.

[3] Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р. № 322-VIII [Електронний ресурс] Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/322-08/conv.

© Бортник С. М., 2017

передбачають створення якихось пільгових умов праці для них або надання їм додаткових привілеїв. Вони спрямовуються, передусім, на досягнення балансу гарантій трудових прав окремих категорій працівників відповідно до умов їх праці[1]. Такої ж точки зору дотримається і В. І. Прокопенко. Автор зазначає, що диференціація трудового законодавства не протирічить ідеї соціальної рівності, оскільки встановлені відмінності у змісті та обсязі прав і обов'язків працівників та роботодавців мають своєю метою не створення привілеїв відповідним соціальним прошаркам, а досягнення більшої відповідності норм трудового права особливостям трудових відносин. Науковець указує, що диференціація дозволяє досягти більш реальної рівності у порівнянні з тією, що встановлюється загальним законодавством про працю, яке поширюється на всіх працюючих. Більше того, за деякими винятками сама диференціація виправдана саме тому, що вона спрямована на встановлення такого рівня соціальної рівності, який вище рівня, що визначений принципом рівноправ'я. Саме це дозволяє вирівнювати соціальне становище певних соціальних груп, котрі за фактичними умовами праці або внаслідок інших обставин виявились в соціально обмеженому стані[2].

Необхідність диференціації правового регулювання трудових прав працівників Національної поліції, в першу чергу, пов'язана зі специфічним адміністративно-правовим статусом працівників поліції. Диференціація правового регулювання їх трудових прав забезпечується Законом України «Про Національну поліцію» від 02 липня 2015 р., який визначає правові засади організації та діяльності Національної поліції України, статус поліцейських, а також порядок проходження служби в Національній поліції України. Крім того, в зазначеному нормативно-правовому акті наголошується, що за поліцейськими зберігаються всі права, визначені для громадян України Конституцією та законами України, крім обмежень, які встановлюються в даному Законі.

Аналіз норм зазначеного вище нормативно-правового акта дає нам змогу дійти висновку, що диференціація трудових прав працівників поліції є незначною. Майже всі трудові права, що визначаються в спеціальних нормах, дублюють трудове законодавство України чи посилаються на нього. Проте справедливим буде наголосити на існуванні певної диференціації в їх правовому регулюванні, зокрема:

– по-перше, в Кодексі законів про працю України зазначено, що одним із трудових прав працівників є право на страйк. Однак у ст. 62 Закону України «Про Національну поліцію» зазначено, що працівник

---

[1] Трудове право України: Академічний курс : підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / П. Д. Пилипенко, В. Я. Бурак, З. Я. Козак та ін. ; за ред. П. Д. Пилипенка. – 2-е вид., перероб. і доп. – К. : Видавничий Дім «Ін Юре», 2006. – 544 с.

[2] Прокопенко В. І. Трудове право України : підручник. – Х. : Консум, 1998. – С. 84.

Національної поліції України не може організовувати страйки та брати в них участь;

– по-друге, і в трудовому, і в спеціальному законодавстві зазначається, що в органах (закладах, установах) поліції з метою захисту трудових, соціально-економічних прав та інтересів поліцейських відповідно до вимог законодавства можуть утворюватися професійні спілки. Крім того, в Законі України «Про Національну поліцію» наголошено, що обмеження прав професійних спілок поліцейських порівняно з іншими професійними спілками не допускається. Однак у цьому ж нормативно-правовому акті зазначається, що професійним спілкам працівників поліції та їх членам заборонено організовувати страйки або брати в них участь. А відтак можна говорити про існування певної правової колізії;

– по-третє, диференціація правового регулювання трудових прав працівників поліції передбачає не лише встановлення обмежень, вона також спрямована на розширення змісту окремих трудових прав. Так, наприклад, відповідно до Закону України «Про національну поліцію» поліцейським за кожний повний календарний рік служби в поліції після досягнення п’ятирічного стажу служби надається один календарний день додаткової оплачуваної відпустки, але не більш як п’ятнадцять календарних днів.